

Foto: Thinkstock

20-06-2018 09:50 CEST

Å gi selvmordsutsatte mennesker tillit til livet

Selv mord er et samfunnsproblem som angår oss alle, og helsepersonell er en berørt yrkesgruppe. Selvmord og selvmordsplaner skaper sterke reaksjoner, og det er viktig at helsearbeidere på forhånd har tenkt gjennom temaer knyttet til selvmord, slik at man kan etablere retningslinjer for det videre arbeidet.

Kan det selvmordstruede mennesket beskrives kort og konsist, slik at vi kan gjenkjenne en person som er selvmordstruet? For å forstå noe av det et selvmordstruet menneske strever med, må vi etter forfatter Gry Bruland Vråles erfaring ha et bredt kunnskapsgrunnlag, som består av beskrivelser fra

mennesker som selv har vært nær ved å begå selvmord i perioder av livet sitt, beskrivelser fra fagfolk som har møtt personer som er selvmordstruet, og prøvd å hjelpe dem, og forskningsbasert kunnskap. Skal vi forstå noe av hvordan et menneske som strever med selvmordstanker og selvmordsplaner har det, må vi også bruke eksistensielt ladete ord som livslidelse, håpløshet, meningsløshet, ensomhet, og verdiløshet. Det er ord som rommer fenomener som kjennetegner selvmordstruede mennesker av begge kjønn og i alle aldre, på tvers av diagnoser, yrker og så videre. Det kan komme av deres spesielle sårbarhet, av tidligere opplevelser eller belastende livshendelser i nåtid eller hendelser man vet vil komme.

Beskrivelsene i denne boken bygger på en etikk og et fagsyn som springer ut av et humanistisk menneskesyn: Respekten for at menneskets verdighet er ukrenkelig. Menneskets ansvar for eget liv og egne valg står sentralt. Dette grunnlaget finner vi også i lovverket, som gir pasienten rettigheter til å medvirke i egen behandling og vurderinger knyttet til behandlingen. Disse rettighetene utløser forpliktelser hos profesjonsutøvere som har i oppgave å bistå og hjelpe pasienten. Pasienter vil trolig merke om vår plikt til å legge til rette for brukermedvirkning og brukerinvolvering er ytre styrt av f.eks. lovhome. De vil trolig også merke det når vi har integrert en etisk plikt til å etterleve et menneskesyn som tar enkeltmenneskers ansvar for eget liv med oss i alt vi gjør som profesjonsutøvere. I samarbeid med og rundt personer som har tanker og eventuelt også planer om å ta sitt eget liv, kan fenomener som ansvar og makt aktualiseres og påvirke samarbeidsprosessene.

Kunnskapsgrunnlaget i boken er hentet fra forfatterens egne erfaringer som psykiatrisk sykepleier, fra beskrivelser fra pasienter og brukere og etterlattes erfaringer og fra forskning innenfor sykepleie, psykisk helsearbeid og på selvmord. Brukerkunnskap og brukeres erfaringer er integrert i teksten flere steder.

Skal vi forstå noe av hvordan et menneske som strever med selvmordstanker og selvmordsplaner har det, må vi også bruke eksistensielt ladete ord som livslidelse, håpløshet, meningsløshet, ensomhet, og verdiløshet.

I boken brukes mest det norske ordene selvmord og å ta sitt eget liv framfor suicid, som er det latinske ordet for selvmord. Videre brukes ordene selvmordsnær, selvmordstruet og selvmordsrisiko om situasjoner der en person er i en situasjon der det er grunn til å frykte at vedkommende kan komme til å dø i selvmord. Selvmordsnær kan referere til at en person kan ha tanker og planer om selvmord og slik sett velge selvmord som en nærliggende løsning på sine problemer. Selvmordstruet brukes for å beskrive noe av det samme. Ordet truet brukes for å beskrive at selvmord kan være en trussel mot personens liv og eksistens. I Nasjonale retningslinjer for forebygging av selvmord i psykisk helsevern (Sosial- og helsedirektoratet, 2008, s. 14) defineres selvmordsrisiko som «en risiko for at et menneske vil ta livet sitt i en gitt tidsperiode i en gitt situasjon».

I boken brukes begrep som menneske og person om hverandre. Det samme gjelder begrep som pasient og bruker. Pasientbetegnelsen hører til personer som får behandling i spesialisthelsetjenesten, som i denne bokens referanseramme vil være sykehusavdelinger og distriktpsikiatriske sentra og poliklinikker. Bruker er en betegnelse som beskriver personer som mottar tjenester fra ulike kommunale tjenestetilbud. Noen ganger er en person både pasient i spesialisthelsetjenesten og bruker av ulike kommunale tjenestetilbud.

Dette er i hovedsak en praktisk bok, hvor forfatteren bidrar med tanker og behandlingsforslag som er til nytte for helsepersonell. Boken gir ideer til hvordan man kan gi selvmordsutsatte mennesker tillit til livet, og viser også hvordan man bør ivareta helse- og sosialpersonell når en pasient de har samarbeidet med, har utført et selvmord eller selvmordsforsøk. Et eget kapittel er viet eksempler fra behandlingssituasjoner. Andre temaer boken tar opp, er blant annet relasjonen mellom pasient og helsearbeider, årsaker til

selvmord, etiske og juridiske utfordringer, praktisk selvmordsforebygging, følelser og reaksjoner ved selvmord.

Utdrag fra boken *Møte med det selvmordstruede mennesket*

Om forfatteren

Gry Bruland Vråle er utdannet psykiatrisk sykepleier. Hun har erfaring fra klinisk arbeid som psykiatrisk sykepleier og har i flere år arbeidet som førstelektor innenfor videreutdanning i psykisk helsearbeid. Hun er nå emerita ved VID vitenskapelige høgskole.

Kjøp boken her

Gyldendal er Norges ledende konsern i bokbransjen. Vårt hovedmål er å skape og formidle verdier innenfor kultur- og kunnskapsfeltet.

Kontaktpersoner

Lena Winsnes Solem

Markedsansvarlig

lena.winsnes.solem@gyldendal.no

93254935